

Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 157

Eesti, videosilla vahendusel

Esmaspäev, 14. juuni 2021

Algus 11.10, lõpp 12.30

Juhataja: Siret Kotka (esimees)

Protokollijad: Marian Juurik (konsultant), Kaisa Karu (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Helmen Kütt, Õnne Pillak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev

Komisjoni ametnikud: Tiina Runthal (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helgi Kundla (nõunik), Heidi Barot (nõunik)

Puudus: Siim Pohlak

Kutsutud: kollektiivse pöördumise esitajate esindajad Eveliis Padar ja Natalie Mets; Sotsiaalministeeriumi tööala asekanstler Maris Jesse, Rahandusministeeriumi tolli- ja aktsiisipoliitika osakonna peaspetsialist Aet Külalalu (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Noorte Sotsiaaldemokraatide algatatud kollektiivse pöördumise „Noortele tasuta menstruaaltarvikud“ arutelu
3. Vabariigi Valitsuse algatatud töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (361 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks
4. Vabariigi Valitsuse algatatud kollektiivlepingu seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (383 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks
5. Teilo Tõnn Londoni algatatud kollektiivse pöördumise "Peatame Eestis toksilisi aineid sisaldavate maskide levitamise" arutelu
6. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu sotsiaalkomisjoni nädala (14.06.2021-18.06.2021) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 14.06.2021 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Noorte Sotsiaaldemokraatide algatatud kollektiivse pöördumise „Noortele tasuta menstruaaltarvikud“ arutelu
3. Vabariigi Valitsuse algatatud töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (361 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks
4. Vabariigi Valitsuse algatatud kollektiivlepingu seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (383 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks
5. Teilo Tõnn Londoni algatatud kollektiivse pöördumise "Peatame Eestis toksilisi aineid sisaldavate maskide levitamise" arutelu
6. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 15.06.2021 kell 14.00

1. Haiguspäevade hüvitamise arutelu
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õne Pillak, Siim Pohlak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

2. Noorte Sotsiaaldemokraatide algatatud kollektiivse pöördumise „Noortele tasuta menstruaaltarvikud“ arutelu

Siret Kotka andis sõna kollektiivse pöördumise algatajatele Eveliis Padarile ja Natalie Metsale.

Eveliis Padar ja **Natalie Mets** andsid ülevaate menstruaaltarvikute kättesaadavuse kohta Eestis (lisa 1).

Siret Kotka tänas ettekandjaid ülevaate eest. Järgmisena sai sõnajärje Rahandusministeeriumi esindaja Aet Külasalu.

Aet Külasalu sõnas, et kuna Vabariigi Valitsus ei ole teemat arutanud, ei ole Rahandusministeeriumil võimalik esitada seisukohta menstruaalvahendite käibemaksumäära alandamise kohta. Ta kommenteeris, et vähendatud käibemaksumäär ei mõjuta sageli toote lõpphinda üksiktarbijale ning seetõttu on see ebaefektiivne meede toote kättesaadavamaks tegemisel. Läbi maksusüsteemi toote soodustamine tähendab seda, et soodustust saavad ka need, kes seda ei vaja ning seetõttu tuleks kaaluda teisi alternatiive.

Kert Kingo soovis teada, miks soovivad kollektiivse pöördumise algatajad just menstruaalvahenditele käibemaksumäära langetamist kui ühiskonnas esineb madala sissetuleku tõttu väga palju erinevaid probleeme. Tõi näitena madala sissetulekuga perede lapsed, kellele võiks pakkuda riigi poolt tasuta koolitarbeid või tasuta lasteaiakohti. Ta palus

vastust ka sellele, et miks noored sotsiaaldemokraadid on algatanud pöördumise, mis on diskrimineeriv, sest soodustus laieneks vaid naissoost isikutele.

Eveliis Padar vastas, et olulisi teemasid ei peaks omavahel võrdlema ning noortele turvalise keskkonna tagamine kuulub kindlasti nende hulka. Ta lisas, et tema kui pöördumise algataja ei ole Noorte Sotsiaaldemokraatide liige.

Natalie Mets märkis, et ka tema pole Noorte Sotsiaaldemokraatide liige. Ta sõnas, et olulisi küsimusi, millega peaks tegelema, on mitmeid, ent hetkel on käsil menstruaaltarvikute teemaline arutelu.

Marika Tuus-Laul avaldas arvamust, et käibemaksumäära alandamist vajavad tootegruppe on palju, tõi näiteks ravimid, toit ja matustega seotud teenused. Vaid ühe kitsa tootegrupi eelistamine ei ole mõistlik. Ta soovis teada, miks ei ole pöördumise algatajad pakkunud välja täiskasvanud inimeste mähkmetele madalamat käibemaksumäära. Leidis, et hetkel on ühiskonnas olulisemaid teemasid, mis vajavad lahendust.

Eveliis Padar nõustus, et ka mähkmetele peaks olema käibemaksusoodustus ning vastas, et see on välja toodud ka kollektiivse pöördumise algatuses. Ta märkis, et käesolev pöördumine on noorte õiguste kaitsmise eesmärgil ning seetõttu on eesmärgiks koolides tasuta hügieenivahenditele ligipääsu tagamine. Kui koolid ostavad vahendeid suurtes kogustes, siis on ka maksusoodustuse mõju suurem, kui see oleks üksikisikule.

Õnne Pillak sõnas, et menstruaaltarvikute hea kättesaadavus noortele on oluline teema. Ta mõõnis, et käibemaksumäära langetamine ei lahenda probleemi ning sellega tuleks tegeleda üksikindiviidi tasandil. Ta soovis teada, kas kollektiivse pöördumise algatajad on uurinud, kui palju on neid noori, kellel jäävad iga kuu hügieenitarbed ostmata, sest neil puuduvad selleks vahendid.

Eveliis Padar vastas, et uuringute põhjal puudutab probleem iga kümndat tüdrukut. Käibemaksu alandamine on toetav meede sellele, et koolides oleksid menstruaaltarvikud tasuta kättesaadavad.

Natalie Mets täiendas, et Eestis on 47 500 tüdrukut vanuses 12-18 ning iga kümnes on puudunud koolist, sest neil pole olnud menstruaalvahendeid.

Viktor Vassiljev sõnas, et tõstatatud teema on oluline, et noored oleksid terved, kuid tundis muret, miks on ettepanek suunatud ainult naissoost isikutele.

Natalie Mets vastas, et hetkel on koolides ja tualettruumides tasuta kättesaadav tualettpaber, mida on võimalus ka meessoost isikutel kasutada.

Kert Kingo sõnas, et piiratud ressursside juures tuleks mõelda, kas see probleem on teistest olulisem. Ta soovis teada, miks peaks just menstruaalvahendite käibemaksumäära vähendama.

Natalie Mets vastas, et probleem on oluline, kuna puudutab suurt hulka inimesi. Kordas, et iga kümnes tüdruk on jäänud koolist koju, sest temal või tema perekonnal pole raha, et menstruaaltarvikuid osta.

Eveliis Padar täiendas, et käesolev teema on seotud ka noorte edasise tulevikuga. Kui noor peab koolist puuduma, sest tal pole menstruaaltarvikute ostmiseks raha, jääb ta ka koolitöodes teistest klassikaaslastest maha.

Helmen Kütt pööras tähelepanu asjaolule, et Eestis on palju erinevaid olulisi probleeme, ent petitsiooni algatajad on komisjoni poole pöördunud seoses menstruaaltarvikute kättesaadavusega Eestis. Seetõttu palus komisjoniliikmetel esitada ka vastavaid küsimusi, sest teiste oluliste probleemidega tegelevad vastavad pöördujad. Ta soovis teada, kas Sotsiaalministeerium on petitsiooniga jõudnud tutvuda ning milline on nende arvamus.

Maris Jesse vastas, et Sotsiaalministeerium on petitsiooni kui ka varasemalt antud teemaga tutvunud. Ministeerium leiab, et koolides võiksid menstruaaltarvikud olemas olla, kuid selle toetamiseks puuduvad riigieelarves rahalised vahendid. Ta rõhutas, et koolis võiksid olla menstruaaltarvikud tasuta juba ka seetõttu, et noorel võib menstruaaltsükli ebaregulaarsuse tõttu tekkida keset koolipäeva vajadus neid ostma minna, kuid see võimalus puudub.

Siret Kotka märkis, et lisaks noortele on ka vanemaid naisi, keda käesolev probleem puudutab. Käibemaksusoodustusega seonduvalt küsis, miks on tubakatoodetele pandud piirhind, mille tõttu ei ole neid võimalik kallimalt müüa. Ta lisas, et ehk on mõistlik ka menstruaaltarvikutele määrata hinnapiir.

Maris Jesse vastas, et temale teadaolevalt ei ole tubakatoodetele tarbijakaitse poolt piirhinda määratud. Piirhind on Eestis kehtestatud näiteks ravimitele, mille puhul on määratud piir Eesti Haigekassa kompensatsioonile. Ta täpsustas, et tubaka aktsiisil on erinevad astmed, mis sõltuvad tubaka hinnast, kuid kuna tubakaaktsiis on Rahandusministeeriumi haldusalas, peaks täpsema vastuse andmiseks nendega esmalt konsulteerima. M. Jesse rõhutas, et esmatarbekaupadele saab piirhindasid määrata vaid seadusandlike regulatsioonidega.

Siret Kotka palus teada anda, kui Rahandusministeeriumiga koostöös on küsimusele täpsem vastus saadud.

Õne Pillak märkis, et ei ole tuttav antud pöördumise aluseks võetud andmetega ega nende kogumise viisiga. Soovis teada, millistele alternatiivsetele lahendusvõimalustele on koolist puuduma pidanud noorte aitamiseks mõeldud, kuna käibemaksu alandamine ei pruugi olla parim meede antud probleemi lahendamiseks.

Eveliis Padar sõnas, et Eestis ei ole vastavasisulist uuringut läbi viidud. Aluseks võetud ettevõtte Procter & Gamble poolt läbiviidud uuringus osales umbes 200 inimest. Ta lisas, et Sotsiaalministeerium peaks võimaluse korral tegema uuringu ka Eesti noorte seas, et saada esinduslikumaid andmeid.

Natalie Mets vastas, et üks lahendus noorte aitamiseks ongi koolides tarvikute tasuta kättesaadavaks tegemine. Nõustus M. Jessega, et menstruaaltsükli ebaregulaarsuse puhul on oluline ka mõista, et see võib noortel olla ebaregulaarne.

Helmen Kütt kommenteeris, et abivahendite kättesaadavuse tagamiseks toetab Eesti riik kõiki abivajajaid igakuiselt sellega, et võimaldab inimesel osta soodushinnaga kuni 60 pähet.

Komisjoni liikmed jätkasid külaliste lahkudes arutelu.

Toomas Järveoja sõnas, et hügieen tervikuna on noorte puhul oluline teema ning käesolevat probleemi peaksid aitama lahendada kohalikud omavalitsused ja koolid.

Kert Kingo märkis, et pöördumise algatajad oleksid võinud tuua välja, kas on teada, et menstruaalvahendite puudumisega võib kaasneda terviseriske. Tema sõnul vajaks menstruaaltarvikute teema olulisus pöördujate poolt paremat põhjendatust.

Hele Everaus lisas, et Sotsiaalministeerium peaks välja selgitama ühtse seisukoha, kuidas ja kas peaks koolides menstruaaltarvikute kättesaadavus olema tagatud. Selle eeskujul saaks koolides paremini korraldada ka tervisekasvatust.

Viktor Vassiljev märkis, et noored vajavad rohkem informatsiooni ja teadlikkuse tõstmist. Eestis on olemas Noorte Seksuaal terveise Kabinetid, kus on võimalik käia kuni 26. eluaastani ning sealt saab nii menstruaaltarbeid kui ka muud vajalikku teavet. Ta avaldas arvamust, et kui peres puuduvad vahendid menstruaaltarvikute ostmiseks, siis tõenäolist on perel vaja abi ka teiste kulutuste katmiseks. Lahendusena pakutud käibemaksumäära langetamine sellises olukorras ei aita.

Õnne Pillak avaldas arvamust, et antud sihtgrupi puhul ei ole 200 uuringus osalejat üldistavate järelduste tegemiseks piisav. Esinduslikus valimis peaks olema vähemalt 800 osalejat. Lisaks ei ole uuring, millele pöördumise algatajad tuginesid, läbi viidud Eestis. Teemaga edasi minemiseks tuleks esmalt uurida, mis on tegelik abivajajate hulk.

Priit Sibul märkis, et probleemi lahendamisel on oluline vaadata seda tervikuna. Kohalikel omavalitsustel ja koolidel on paremad võimalused aidata abivajajaid, sest nemad on inimesele lähemal. Ta lisas, et vaid käibemaksumäära langetamine probleemi ei lahenda.

Otsustati:

2.1 Võtta info teadmiseks (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õnne Pillak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (361 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks

Siret Kotka tegi ettepaneku teha Riigikogu juhatusele ettepanek arvata Riigikogu täiskogu V istungjärgu 18. töönädala 14.06.-17.06.2021 päevakorrast välja töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (361 SE) teine lugemine.

Helmen Kütt soovis täpsustavalt teada, kas antud eelnõu ei ole ajakriitiline, mille tõttu sooviti varasemalt selle menetlemisega käesoleva istungjärgu jooksul lõpuni jõuda.

Siret Kotka vastas, et eelnõu 361 SE jõustumistähtaeg on alles 2022. aastal ning seega võib menetlemisprotsessiga sügisel edasi minna.

Esimees tegi ettepaneku võtta eelnõu 361 SE teine lugemine Riigikogu täiskogu päevakorda 15.09.2021 ettepanekuga teine lugemine lõpetada. Lisaks tegi ettepaneku, et kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda kolmandaks lugemiseks ja viia läbi lõpphääletus 22.09.2021.

Otsustati:

3.1 Teha ettepanek eelnõu täiskogu 18. töönädala päevakorrast välja arvata (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õnne Pillak, Priit Sibul,

Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

3.2 Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 15.09.2021 14:00 (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õne Pillak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

3.3 Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õne Pillak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

3.4 Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 22.09.2021 14:00 (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õne Pillak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

4. Vabariigi Valitsuse algatatud kollektiivlepingu seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (383 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks

Tiina Runthal märkis, et eelnõu kolmanda lugemise tekstis on tehtud mõned keelelised täpsustused.

Otsustati:

4.1. Kiita heaks eelnõu kolmanda lugemise tekst (konsensus: Hele Everaus, Toomas Järveoja, Kert Kingo, Siret Kotka, Helmen Kütt, Õne Pillak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev).

5. Teilo Tõnn Londoni algatatud kollektiivse pöördumise "Peatame Eestis toksilisi aineid sisaldavate maskide levitamise" arutelu

Siret Kotka tegi ettepaneku saata Sotsiaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Keskkonnaministeeriumile komisjonipoolne kiri, milles palutakse testida ja analüüsida turul kasutuses olevaid steriilseid maske.

Komisjoni liikmed nõustusid tehtud ettepanekuga.

6. Info ja muud küsimused

Komisjon arutas korralduslikke küsimusi.

Marika Tuus-Laul tõstas olulise teemana suurematest haiglatest pereliikmete või lähedaste kohta informatsiooni saamise, mis on pandeemia tõttu muutunud oluliselt keerulisemaks. Samuti on paljudel juhtudel võimatu lähedasele haiglasse külla minna. Ta märkis, et koroonaviiruse põhjustatud olukorrast tingitult on piirangud mõistetavad, kuid seoses viiruse leviku taandumisega võiks leeveneda ka külastamisega seotud reeglid. Pereliikmete külastamine aitab patsientide tervenemisele suuresti kaasa. Tegi ettepaneku sügisel istungjärgul teemat põhjalikumalt arutada ja kaasata seotud osapooli.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Kotka

juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Marian Juurik

protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaisa Karu

protokollija